

**Министарство пољопривреде
и заштите животне средине**

**СПУ- инструмент за
достизање одрживости у
планирању**

Тошовић Мирослав

Садржај презентације

- Плански систем у Србији
- Одрживи развој
- СПУ- инструмент за достизање одрживости

3

ОДРЖИВИ РАЗВОЈ - 1

- Дефиниција(Брунтландова комисија 1987) – Развој који одговара захтевима садашње генерације, али који не иде на уштрб будућих генерација
- вера, филозофија, наука, идеологија, доктрина, утопија, аксиом, флоскула, начин живота, став, симбол, средство глобализације, средство експлоатације

4

Одрживи развој 2

■ РИО Декларација о заштити животне средине и развоју (1992)

- одрживи развој означава квалитативни раст, односно развој, тј. соц-економски и културни развој који је усклађен са условима, ограничењима и капацитетом животне средине и који се одвија на начин да се будућим генерацијама не погоршају условим опстанка
- унутаргенерацијска и међугенерацијска једнакост

5

Стандарди одрживости

- На оперативном нивоу стандарди одрживости могу бити базирани на процени капиталног инвентара који треба оставити следећој генерацији. Има три врсте капитала:
 - људски направљен капитал (зграде, машине, инфраструктура..)
 - природни капитал (природни ресурси)
 - социјални капитал (економско и социјално функционисање, институционални систем)

6

У зависности од односа капитала могу бити три нивоа одрживости

- **слаба одрживост** – одржавање укупног капитала без обзира на његову композицију
- **умерена одрживост**- природни капитал до одређеног нивоа
- **јака одрживост**- одржавање природног капитала на постојећем нивоу

7

Накнада- компензација код јаке одрживости

- **Обновљиви ресурси** могу да буду коришћени до нивоа могућности регенерације
- **Необновљиви ресурси** могу бити испражњени до нивоа њихове замене обновљивим ресурсима
- **Ниво емисије** не сме да буде већи од капацитета асимилације животне средине
- **Губитак природног капитала** надокнадити еквивалентном заменом
- Користити **превентивни приступ** тамо где постоји оправдана бојазан да компензациони приступ неће дати резултате

8

СПУ- инструмент за достизање одрживости

- Стратешка процена утицаја на животну средину значи оцена вероватних ефеката на ж.с., укључујући и здравље, која се састоји од одређивања обима извештаја о ж.с. и његове припреме, спровођење процедуре за учешће јавности и консултација и узимање у обзир извештаја о ж.с. и резултата учешћа јавности и консултација на п/п

9

Циљеви стратешке процене

- Интегрисање развојних циљева и циљева заштите животне средине – афирмација превентивних мера
- Уједначавање критеријума за очување квалитета животне средине и **обезбеђење одрживог развоја**
- Секторска сарадња на свим хијерархиским нивоима и координација у остваривању интереса
- Јавност у раду

10

Водећи принципи СПУ

- Прилагођен намени
- Фокусиран према циљу и приоритетима
- Базиран на одрживости
- Исцрпан у обиму
- Релевантан за доношење одлука
- Интегралан
- Транспарентан
- Финансијски ефектан

11

Различите форме СПУ

- СПУ (SEA) базирана на принципима ПУ(EIA) – формално прописан процес (Директива ЕУ)
- Приближно-еквивалентан формалном процесу, али мање формалан и флексибилан
- Пара-СПУ, има исту функцију као и формална СПУ. Има само неке њене карактеристике

12

Разлика између СПУ - ПУ

■ Циљно оријентисана	■ Оријентисана ка смањењу ефеката
■ Проактивна	■ Реактивна
■ Почиње на извору	■ Бави се симптомима
■ Интегративна	■ Сепаратна
■ Процес	■ Након идејног решења

13

Међународни документи

- **Директива 2001/42/ЕС**- Директива о процени утицаја одређених планова и програма на ж.с
- **Кијевски протокол**(2003)Протокол о стратешкој процени утицаја
- **Архуска конвенција**(1998) Конвенција о доступности информација и учешћу јавности у одлучивању и доступности правосуђа у питањима која се тичу ж.с(UNECE)

14

Фазе у СПУ процедури

- Селекција и поље примене
- Утврђивање обима и садржаја СПУ
- Израда Извештаја о СПУ
- Давање сагласности на Извештај о СПУ
- Доношење одлуке о П/П
- Мониторинг

15

Методе које се користе у СПУ

■ Контролне листе	■ Анализа цена и добити
■ Упитници	■ Мултикритеријална метода
■ Матрице	■ Синтезна метода
■ Експертско мишљење	■ ГИС-Просторна анализа
■ Компјутерско моделовање	■ Анализа животног циклуса
■ Сценарија	■ Делфи метода
■ Оцењивање еколошког капацитета	■ СВОТ метода

16

Ограничења у спровођењу ЗСПУЖС

- Недостатак капацитета
- Недостатак података
- **Поље примене (најчешће просторни и урбанистички планови)**
- Недостатак искуства (најчешће се искуство базира на изради процене утицаја на пројекте)

17

Закључак

- Нема јединственог става о најбољем моделу СПУ
- Методологија њене израде је још увек у развојној фази
- **СПУ ће се развијати у складу са развојем идеје одрживог развоја и система планирања**

18